

การศึกษาพรรณานะของผู้เชี่ยวชาญทางการ เมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ต่อประสบการณ์การ เรียนด้านประชาธิปไตยในการศึกษาภาคบังคับพุทธศักราช 2542

นางสาวสุจิตรา จันโทภาส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-567-164-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016665

10310617

A STUDY OF PROJECTED PERSPECTIVES OF POLITICAL
SPECIALISTS CONCERNING EDUCATIONAL MATTERS
TOWARDS LEARNING EXPERIENCES ON DEMOCRACY
IN COMPULSORY EDUCATION B.E. 2542

Miss Sujitra Juntopas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญทางการ เมืองการปกครอง
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อประสบการณ์การ เรียนด้านประชาธิปไตย
ในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542

โดย

นางสาวสุจิตรา จันทภาส

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี - ทองธิว)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พชรพรรณ จันทรางศุ)

สุจิตรา จันโทภาส : การศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาต่อประสบการณ์การเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542
(A STUDY OF PROJECTED PERSPECTIVES OF POLITICAL SPECIALISTS CONCERNING
EDUCATIONAL MATTERS TOWARDS LEARNING EXPERIENCES ON DEMOCRACY IN
COMPULSORY EDUCATION B.E. 2542) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธวี
215 หน้า. ISBN 974-567-164-3

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาต่อประสบการณ์การเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542 โดยใช้
เทคนิคเดลฟาย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้
แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ช่วงคะแนน ตัวอย่างประชากร ได้แก่
ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางการเมืองและผู้ที่มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 3 ปี ในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาการปกครอง

ผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพการเมืองการปกครองในพุทธศักราช 2542 กลุ่มธุรกิจมีบทบาททาง
การเมืองเพิ่มขึ้นและมีสภาพสังคมแบบพหุนิยมมากขึ้น มีการรวมกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์มากขึ้น โดยมี
รัฐบาลทำหน้าที่ประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่ม รัฐสภาพ่างานอย่างมีระบบและแผนงานยิ่งขึ้นและสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมีคุณภาพและมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองสูงขึ้น คำนึง
ถึงสิทธิและการรวมกลุ่มเพื่อการต่อรองมากขึ้น จะมีการคอร์รัปชั่นโดยอาศัยความชอบธรรมและกฎหมายเป็น
เครื่องมือ การเมืองไทยจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะในเขตเอเชีย-
แปซิฟิก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการศึกษาภาคบังคับควรคำนึงถึงความรู้ในเรื่องสภาพสังคม
เศรษฐกิจ การเมือง, การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยเน้นเรื่องสิทธิและเสรีภาพ, กระบวนการ
ประชาธิปไตย, บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย, การเมืองเปรียบเทียบ, ความรู้
เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกความคิด
วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อให้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ตระหนักในสิทธิทางการเมืองและใช้สิทธินั้นตาม
หลักการประชาธิปไตย วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
ได้ การจัดการศึกษาภาคบังคับควรจัดให้สอดคล้องและต่อเนื่องทั้ง 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
ศึกษา และอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษาควรปูพื้นฐานประชาธิปไตยให้มั่นคง

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ *สุจิตรา จันโทภาส*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ดร.สำลี ทองธวี*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SUJITRA JUNTOPAS : A STUDY OF PROJECTED PERSPECTIVES OF POLITICAL SPECIALISTS CONCERNING EDUCATIONAL MATTERS TOWARDS LEARNING EXPERIENCES ON DEMOCRACY IN COMPULSORY EDUCATION B.E. 2542. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. SUMLEE THONGTHEW, PH.D. 215 pp.

The purpose of this reserch was to study the projected perspectives of political specialists concerning educational matters towards learning experiences on democracy in compulsory education B.E. 2542, using Delphi technique. Documental analysis, opened questionnaire and five-rating scale questionnaire were used to obtain the data. The sample were specialists who had political experience and were instructors, with teaching experience no lesser than three years, in thai higher educational institution, political science faculty, governmental department.

Results revealed that the political condition in B.E. 2542 bussiness groups will have more political roles and there will be more pluralism social condition. Grouping for negotiation and demands will happen more often and the government will tend to compromise with such demands. Parliament will work with more planning and move systemetically Members of Parliament will have better quality and will be more democratic. People will have higher political consciousness. They are aware of their rights and will group for negotiate for their better conditions. There will be more corruptions using laws as the rational. Thai politic will relate with international politics, especially in the region of Asia-Pacific.

Learning experiences in compulsory education will be organized according to the following social condition matters : economy ; politics, emphasizing on people ' s rights and freedom, democratic process, roles and duties of a citizen in democratic system; political comparison; knowledge about self-developing, using learning activities that make students working in groups

The teachers will have to train students to think reflectionly so that they will be aware of their political rights and its priciples and be able to practice their rights.

The students should learn how to criticize, how to adjust themselves with the changing social contexts. The contents concerning democracy and democratic system should be organized in the school curriculum consistently through all three levels of education : primary, secondary, and higher education.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยด้วยดีมาตลอด รวมทั้งรองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตและรองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งดร.พีรพันธ์ พาลุสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามเทคนิคเคลฟาย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน คือ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงษ์ รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ โภธิแทน
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โภศล ไรจนพันธ์
และดร.พีรพันธ์ พาลุสุข ซึ่งได้กรุณาเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 22 ท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยทั้ง 3 รอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดาและพี่ ๆ ทั้ง 4 ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา รวมทั้งคุณกาญจนา บุญส่ง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับงานวิจัย นอกเหนือจากกำลังใจอันเต็มเปี่ยม ผู้วิจัยขอขอบคุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
- ขอบเขตของการวิจัย.....	4
- ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
- คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	5
- ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
- ประชาธิปไตย.....	7
- การคาดการณ์เกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	16
- คุณลักษณะประชาธิปไตย.....	19
- บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตย.....	22
- ประสพการณ์การเรียนค่านิยมประชาธิปไตย.....	25
- ความหมายของประสพการณ์การเรียน.....	25
- ประเภทและการจัดประสพการณ์การเรียน.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย
	30
	- การศึกษาภาคบังคับ.....
	35
	- หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กับประชาธิปไตย...
	42
	- แนวโน้มในการขยายการศึกษาภาคบังคับในพุทธศักราช 2542
	52
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	- การศึกษา เอกสาร.....
	72
	- ตัวอย่างประชากร.....
	72
	- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....
	75
	- การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	77
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
	81
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....
	114
	- สรุปผลการวิจัย.....
	114
	- การอภิปรายผลการวิจัย.....
	120
	- ข้อเสนอแนะ.....
	143
	บรรณานุกรม.....
	145
	ภาคผนวก.....
	153
	- ภาคผนวก ก.....
	154
	- ภาคผนวก ข.....
	157
	ประวัติผู้เขียน.....
	205

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการจำแนกผู้เชี่ยวชาญตามหน่วยงานที่สังกัด (ขณะเก็บข้อมูล)	74
2	จำนวนผู้เชี่ยวชาญและความคลาดเคลื่อน	75
3	สภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองไทย	83
4	สภาพของสถาบันทางการเมือง	86
5	ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์	87
6	บุคลิกภาพของคนไทยที่จะส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ใน พุทธศักราช 2542	89
7	รูปแบบของการจัดการศึกษามัธยมศึกษา	90
8	ลักษณะของการเรียนการสอน	92
9	บทบาทของครูในการสอน	94
10	บทบาทในการชี้นำชุมชน	97
11	การจัดเนื้อหาสาระ	99
12	หัวข้อเนื้อหาสาระ	100
13	กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในห้องเรียน	103
14	กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน	104
15	สรุปประเด็นที่พบจากการศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยของไทยในพุทธศักราช 2542 ข้อเสนอแนะใน การจัดเนื้อหาและบทบาทของครู	106

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	โครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ปรับปรุง.....	57
2	แผนปฏิบัติการในการดำเนินการตามรูปแบบและวิธีการขยายการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (แผนปฏิบัติการระยะสั้น ระหว่างปี 2532-2534).....	61